

Racisme

Slavernij, onrechtvaardigheid & ongelijkheid in de Amerika's en de VS als de uitkomst van een eeuwenoude en wereldomvattende mentale pandemie - racisme

Ben Claessens
hoofdredacteur-uitgever Platform Profielactueel

Uitgeverij: Platform Profielactueel

Uitgave: juni 2020

Beeld: United Nations

www.profielactueel.nl;

info@profielactueel.nl

Foto: Ehimetalor Akhere Unuabona
theeastlondonphotographer.com - Unsplash

Deze tekst gaat in op slavernij en racisme, in hoofdzaak in de Verenigde Staten. Ter inleiding is gekozen voor een deel uit een publicatie van onze AO-reeks met als titel *'De Grote Sterfte in de Amerika's'* (nr. 3064), geschreven door auteur Frank Heinen. Aanleiding voor die uitgave was een ronduit schokkend bericht van de Amerikaanse nieuwszender CNN begin 2019 onder de kop: *'European colonizers killed so many Native Americans that it changed the global climate, researchers say'*. De titel verdient enige malen herlezing om de enorme impact enigszins te kunnen bevatten. Het onderzoek waarnaar het CNN artikel verwijst heeft zelf als titel: *'Earth system impacts of the European arrival and Great Dying in the Americas after 1492'*. Deze informatie geeft de nodige achtergrond aan het racisme dat vanaf het begin van de 17^e eeuw op gang kwam. Een eeuw daarvoor was er dus al het nodig gebeurd in de Amerika's.

Het CNN bericht refereert naar een studie van University College London die twee gebeurtenissen met een gigantische impact beschrijft en samenbrengt. Toen de kolonisatie van het Amerikaanse continent (wat we nu Noord-, Midden- en Zuid-Amerika noemen) begon leefden er naar schatting zo'n 60 miljoen mensen op het Amerikaanse continent, 10 procent van de wereldbevolking. Honderd jaar later waren er daar nog 5 tot 6 miljoen van over(!). Mexico, dat rond 1500 bijvoorbeeld nog 22 miljoen inwoners telde, was rond 1600 gereduceerd tot een gebied met amper 1 miljoen bewoners. De mensen stierven door ziektes als mazelen en pokken, door geweldsconflicten en werden verscheept als slaven.

Met recht wordt de sterfte in die anderhalve eeuw onderdeel van de *Holocaust of the Indigenous people* genoemd. En het geeft aan welk desastreuze en rampzalige achtergrond de daaropvolgende grote ramp, die van de slavernij, in latere eeuwen had.

In het genoemde AO heet het:

Hoewel veel Europeanen lange tijd in de waan verkeerden dat waarlijk complexe beschavingen in Amerika pas ontstonden nadat zijzelf op het toneel verschenen, schetsen archeologische vondsten en moderne geschiedenisboeken een heel ander beeld. Al ruim voor de komst van de Europese kolonisten ontwikkelden zich in verschillende Amerikaanse regio's behoorlijk complexe maatschappijen. De eerste tekenen hiervan zijn zichtbaar in de zogenoemde 'archaische periode' (ca. 8000-1500 voor Christus). In dit tijdvak deden de landbouw, beginnende steden, mummies, aardewerk en metaalbewerking hun intrede op diverse plekken in Noord-, Midden- en Zuid-Amerika. In de formatieve periode kwamen vervolgens nieuwe samenlevingen op die een sterke nadruk legden op religie en bestuurlijk meestal de vorm aannamen van een rigide theocratie. In deze periode verrezen ook de Olmeken aan het firmament, een volk dat in wat nu Mexico leefde en dat gebruik maakte van typisch Meso-Amerikaanse cultuuruitingen zoals piramides, een schrift en een godsdienst die een belangrijke rol reserveerde voor dierlijke symbolen (vooral de machtige jaguar speelde een centrale rol in de Midden-Amerikaanse mythologie van deze tijd) en de elementen. De Olmeken beschikten over een uitgebreide kennis van astronomie en wiskunde, hadden een nauwkeurige kalender en legden interregionale handelsnetwerken aan.

Ook Noord-Amerika was voor de komst van de Europese kolonistoren niet de lege, ongerepte en louter door dieren en ‘nobeles bewoonde wildernis die Europese romantici eeuwenlang voor ogen hadden. Diverse delen van het continent werden bewoond door indianenvolkeren die het landschap intensief bewerkten en vormgaven.

De Pueblovolken (ook bekend onder de naam Anasazi), die in de regio leefden die tegenwoordig wordt gevormd door de staten Colorado, Utah, New Mexico en Arizona, waren bijvoorbeeld bedreven landbouwers die bekendstonden om hun geavanceerde irrigatietechnieken en hun markante, uit steen en hout vervaardigde en vaak meerdere verdiepingen tellende huizen en opslagschuren. Ze leefden in conglomeraties van dorpen of nederzettingen die we kunnen typeren als beginnende steden. Ook de leden van de zogenoemde Mississippicultuur (een verzamelnaam voor diverse indiaanse gemeenschappen die leefden in wat nu het zuidoosten van de Verenigde Staten is) ontwikkelden zich in de loop der tijd tot landbouwers wier samenleving de complexiteit van een jagers-verzamelaarsgemeenschap oversteeg. De belangrijkste sporen die ze hebben nagelaten zijn enorme complexen van met aarde bedekte heuvels.

Hoewel zeker niet onaanzienlijke aantallen indianen ten prooi vielen aan de zwaarden, kanonnen en geweren van de technologisch superieure kolonistoren uit de Oude Wereld, waren vanuit Europa meegebrachte ziektekiemen de grootste moordenaars. Spaanse verslagen suggereren bijvoorbeeld dat het eiland Hispaniola nog een grote inheemse bevolking had toen Columbus er in 1492 voet aan wal zette. Columbus zelf noemde de Taíno, het indianenvolk dat destijds Hispaniola bewoonde, ‘ontelbaar, want ik geloof dat ze met miljoenen en miljoenen zijn’. Dat was wat overdreven, aangezien moderne schattingen uitgaan van ruim zestigduizend tot enkele miljoenen indianen. Maar wat het oorspronkelijke aantal Taíno

ook was, de tol die de uit Europa overgewaaid ziekteverwekkers eisten, was afgrijselijk. In 1514 lieten de Spanjaarden de indianen op Hispaniola tellen, met het weinig edele doel om ze als werkvolk onder de kolonisten te verdelen. De volkstellers waaierden uit over het eiland en telden slechts 26.000 Taíno. 35 jaar later waren de inheemse bewoners van Hispaniola nagenoeg uitgeroeid. De indiaanse massasterfte bleef niet beperkt tot Hispaniola.

De hele zestiende en zeventiende eeuw door verspreiden nieuwe virussen en micro-organismen zich over Midden-, Zuid- en Noord-Amerika, wat leidde tot de ene na de andere epidemie van ziekten als pokken, griep, hepatitis, mazelen, tuberculose, difterie, cholera, para- en vlektyfus, kinkhoest, roodvonk en hersenvliesontsteking. De pokken, verspreid door een geïnfecteerde slaaf uit Cuba, bereikten in 1520 bijvoorbeeld Mexico en gaven de Spanjaarden een beslissend voordeel in hun strijd tegen de Azteken. De epidemie doodde bijna de helft van de Azteekse bevolking, waaronder de toenmalige heerser Cuitláhuac. De overgebleven Azteken raakten volledig gedemoraliseerd en zagen de immuniteit van de Spanjaarden tegen de kwalen die hen zelf verteerden als een teken van boven: de gunst van de goden had de Azteken Nazaten van de Maya in Yucatan, Mexico.

Genetici van het Max Planck Instituut in Jena ontdekten aan de hand van DNA-onderzoek bovendien dat diverse skeletten uit een begraafplaats in het Mexicaanse Teposcolula sporen bevatten van *Salmonella paratyphi*, een bekende veroorzaker van paratyfus. Het is zeer waarschijnlijk dat een in historische bronnen genoemde epidemie die tussen 1545 en 1550 woedde in grote delen van Mexico veroorzaakt werd door deze vanuit Europa meegelifte bacterie. Rond 1618, minder dan een eeuw na de val van het Aztekenrijk dus, was de oorspronkelijke bevolking van Mexico van ruim twintig miljoen mensen gedaald naar het schamele aantal van 1,6 miljoen zielen.

De pokken bereikten ook het Zuid-Amerikaanse Incarijk, waar ze een significant deel van de bevolking doodden. Onder de slachtoffers bevonden zich keizer Huanya Capac en diens beoogde opvolger. De daaropvolgende strijd om de troon tussen de broers Atahualpa en Huáscar zorgde voor een diepe verdeeldheid onder de Inca's die handig werd uitgebuit door de Spaanse conquistador Francisco Pizarro.

In 1532 nam hij Atahualpa gevangen in Cajamarca, om de keizer vervolgens in 1533 te laten executeren. De Spanjaarden slachtten bovendien een groot deel van de Incafunctionarissen af. Ook in Noord-Amerika hielden de dodelijke microben en virussen stevig huis. Toen de Spaanse conquistador Hernando de Soto in 1540 oprukte naar de zuidoostelijke Verenigde Staten, kwam hij verschillende indianensteden en -dorpen tegen die waren verlaten omdat de bewoners nagenoeg voltallig waren bezweken aan een epidemie. Voor de Nieuwe Wereld als geheel wordt de achteruitgang van de indianenbevolking geschat op ongeveer 90 procent. Een duizelingwekkend en schokkend cijfer dat garant staat voor de vermoedelijk grootste demografische en humanitaire ramp uit de wereldgeschiedenis.

Tot zover het AO over het begin van de kolonisatie vanuit Europa in de Amerika's.

De mens heeft vele kanten. We zijn in staat tot samenleven, op een zeer gemêleerde wijze, in dorpen, wijken en steden waar grote verschillen in etniciteit kunnen bestaan en daarmee verbonden grote verschillen in nationaliteit, stamverwantschap, religie, taal, cultuur of geschiedenis en de daaraan ontleende normen en waarden. Een 'melting pot'. We tolereren elkaar, de een wat meer dan de ander, van generatie op generatie. Totdat ergens een breuk ontstaat, door veranderde omstandigheden, economisch, politiek, cultureel.

Samenleven vereist flexibiliteit, geesten die kunnen meebuigen met veranderende omstandigheden, ideeën, culturen enzovoort. De ene geest is daarin flexibeler dan de andere. Mede daarvan hangt de mate van tolerantie en solidariteit af. Niet voor niets vinden bevolkingsgroepen en families vaak houvast in religies, gewoontes en tradities – een tegenwicht en grens ten opzichte van een buitenwereld die met alle veranderingen dreigt binnen te dringen.

Zondebokken vinden voor wat er wel of niet werkelijk mis gaat, is ook een vorm van afweer en houvast. De ondergrond en voedingsbodem hiervoor is de allergie bij mensen voor onzekerheid, op zichzelf per definitie het kenmerk van het bestaan. Maar onzekerheid kan angstig maken en allerlei factoren die de angst voeden tot een bedreiging maken. Die factoren kunnen worden aangedragen en versterkt. Door politici bijvoorbeeld. De voedingsbodem van onzekerheid en angst is er altijd en bij velen ook een vruchtbare bodem voor allerlei sentimenten, ideeën, concepten, oordelen enzovoort. Onder bepaalde omstandigheden is het menselijk ego daar zeer ontvankelijk voor.

Opgroeien en naar school gaan in omgevingen met bepaalde culturele en sociale tradities maakt de ideeën en oordelen die daar leven aannemelijk, ja vanzelfsprekend. In religieuze omgevingen kunnen we via religieuze teksten en interpretaties daarvan een rechtvaardiging vinden voor elk idee, elk wijze van sociale interactie in elke bandbreedte van extremiteit. En dus ook een rechtvaardiging voor de bejegening van anderen, hetzij vreedzaam en tolerant, hetzij met geweld of met alle andere vormen die daartussen in zitten.

Een zeer dankbare vorm van houvast is de neiging zich superieur te voelen over anderen, via overtuigingen die men baseert op de eigen superieure culturele, politieke en economische geschiedenis waarbij, ter versterking en spiegeling van de eigen superioriteit, alles wat de ander en diens ras kenmerkt als inferieur, van minder of geen waarde, wordt beschouwd. Waarmee we zijn aanbeland bij racisme en slavernijthema, dat evengoed een pandemie genoemd kan worden, in dit geval echter een door de mens bedachte en in stand gehouden. In dit bestek geven we een overzicht en de gevolgen van de slavernij sinds de 18e eeuw in de Verenigde Staten.

Slavernij is nooit weggeweest. Het is al zo oud als het bewustzijn van de mensheid. In alle tijden werden individuen of groepen door veroveraars -naburige stammen of legers - tot slaaf gemaakt en ingezet voor het eigen nut of verhandeld. Slavernij, ongelijkheid en segregatie bestaat al vele, vele eeuwen en heeft op alle continenten de economie, politiek en cultuur diepgaand beïnvloed. Een slaaf is een mens die wordt gekocht en weer verkocht, als legaal bezit van een andere persoon wordt beschouwd en als zodanig wordt geacht de 'eigenaar' gehoorzaam te zijn.

Met andere woorden – slavernij is een volstrekt onnatuurlijk systeem waarin de ene mens de ander veelal als inferieur en als eigendom wordt beschouwd en die ander tegen diens wil tot handelen dwingt. Het is 'onnatuurlijk' omdat de ene mens en het ene menselijke ras nooit meer of minder dan een ander mens of een ander menselijk ras kan worden beschouwd. Tenzij in de geest van de slavenhouder zich concepten, oordelen en gedachten hebben vastgezet die het tegendeel beweren.

Tallsay.com stelt terecht dat slavernij niet alleen zwarten overkwam. In het oude Rome waren twee op elke vijf Romeinen slaaf. In Afrika werd op Afrikaanse markten door Arabieren in mensen gehandeld. De Arabieren kregen die slaven toebedeeld door dorpshoofden van stammen die overtollige of ongewenste stamgenoten verkochten aan de Arabieren. Het Joodse volk maakte de vrouwen van overwonnen volkeren tot slaaf, mannen werden veelal gedood. De maatschappij van de Inca's en de Azteken draaiden op slaven en slavernij. In Azië en op eilanden in de Stille Oceaan bestond slavernij. De meester-slaaf verhouding was er ver voor de eerste blanken naar Azië reisden. Eind 19e eeuw werden er in het Ottomaanse keizerrijk nog altijd blanken als slaaf verkocht. Slavernij was legaal en bij wet geregeld in Saudi-Arabië tot 1961! Aldus Tallsay.com.

Ook de Amerikaanse schrijver en econoom Thomas Sowell van de Stanford-universiteit wil het beeld dat de slavernij in de VS alleen zwarten betrof rechtzetten. Handelaren in Noord-Afrika maakten Europeanen tot slaaf en in de 17^e eeuw waren er in de koloniën aan de oostkust van Noord-Amerika en op de eilanden in de Caraïben meer slaven uit Europa dan slaven uit Afrika, aldus Sowell!

Anno 2020 leven we in wat we een moderne beschaving noemen, maar ook deze tijd kent een omvangrijke slavernij van mensen van alle gezindten, kleur en leeftijden, van kinderen, vrouwen en mannen. Wereldwijd wordt door het CNN Freedom Project het aantal slaven in onze tijd geschat op 25-40 miljoen!

In de 15^e-16^e eeuw kwam het transport en de handel in slaven van Afrika naar de 'Nieuwe wereld', de Verenigde Staten, de Caraïben en Brazilië, op gang. De handel was georganiseerd. De handelaren werkten voor opdrachtgevers in de 'Oude

Wereld', Europa die forse winsten boekten op het transport van en de handel met uiteindelijk miljoenen slaven.

De Amerika's kenden al vanaf het begin van de 16^e eeuw slavernij. In 1510 stuurde Koning Ferdinand van Spanje de eerste 200 Afrikaanse slavenarbeiders naar de Amerikaanse kolonies. De economieën in Zuid- Amerika ontwikkelden zich in de eeuw daarop en Spanje en Portugal werkten met handelaren in Noord-Afrika samen in de handel van slaven.

De Nederlanders en Britten ontpopten zich niet lang daarna als slavenhandelaren. De kolonies van de Britten en Holland in Noord-Amerika werden van slavenarbeiders voorzien vanuit Ierland en Schotland en door emigranten uit Noord- en West-Europese landen. De Britten begonnen begin 17^e eeuw met het transport en de handel in slaven...uit Ierland. Rond 1637 bestond Montserrat, Jamaica voor 69% uit Ierse slaven. Tussen 1641 en 1652 werden zeker 300.000 Ieren door de Britten verhandeld. Eenzelfde lot trof veel Schotten. Veel slaven kwamen terecht op de suikerrietplantages op Barbados, reden waarom de gevangenneming en deportatie als slaaf naar het eiland 'barbadosed' werd genoemd.

Toen in Europese landen de economie aantrok en meer arbeiders in de thuislanden nodig waren, schakelden de koloniale landen over op het systematiseren van de slavenhandel vanuit Afrika. Portugal, Spanje Frankrijk, Holland en Engeland zorgden er zo voor dat tegen het einde van de 16^e eeuw naar schatting al zo'n 200.000 slaven vanuit Afrika naar de Amerika's werden getransporteerd.

Het geld dat in de 17^e en 18^e eeuw met de slavenhandel zelf gemoeid was betrof een relatief klein percentage van de totale economische opbrengst. Volgens historici Karwan Fatah-Black

(Universiteit Leiden) en Matthias van Rossum (Vrije Universiteit Amsterdam) lag de opbrengst van de slavenhandel over die twee eeuwen tussen de 63 en 79 miljoen gulden, tegenwoordig goed voor zo'n 700 miljoen euro. Voor Nederland kwam het per jaar neer op maximaal 1 miljoen gulden per jaar, terwijl het BNP jaarlijks vele malen hoger lag.

Tussen 1525 en 1867 werden zo'n 18 miljoen Afrikanen van hun vrijheid beroofd. Van hen werd 11 miljoen naar de Nieuwe Wereld getransporteerd. Zo'n 7 miljoen Afrikanen werden verhandeld op de markten in Afrika en in het Nabije Oosten. Veruit de meesten van de 11 miljoen slaven die per schip en de Midden-Passage over de Atlantische Oceaan getransporteerd werden, gingen naar eilanden in de Caraïben en in Brazilië. Zo'n 5%, ruim een half miljoen slaven, werd naar de Britse kolonies, later de VS vervoerd. Rond 1860 was hun aantal daar door natuurlijke groei toegenomen tot 4,5 miljoen personen. Vandaag de dag is voor 42 miljoen zwarte Amerikanen hun oorsprong te herleiden naar de overlevenden die geketend op slavenschepen naar Amerika werden vervoerd.

Wat de omvang van de slavenhandel betreft wordt in onderzoeken gesproken van in totaal ca 36.000 scheepsreizen tussen 1500-1800. Het is de grootste gedwongen migratie uit de geschiedenis, de Afrikaanse Diaspora. Aan boord van een schip zaten en lagen de slaven op diverse dekken zij aan zij, met weinig of geen kleding. Ze kwamen met name uit het gebied tussen Angola en Senegal. Slavenhalers beroofde hen van hun vrijheid en brachten hen naar de kust. Van hen overleed 15% onderweg. () Velen overleden tijdens de lange, barre voettochten van de Afrikaanse dorpen in het binnenland naar de kust of naar de markten waar ze werden verkocht. Anderen overleden op de schepen tijdens de zware overtocht aan ziekte, honger, geweld. Er is documentatie van de 'handel' en van de

gevolgen van een oversteek van Afrika naar de Verenigde Staten.

Een van de schepen telde 719 slaven, 195 mannen, 521 vrouwen en ca. honderd baby's. Honderd dagen later kwam het schip aan. Geen enkele baby had de tocht overleefd, 109 mannen en 236 vrouwen waren gestorven, voor allen werd de oceaan hun graf, in totaal dus 456 slaven exclusief de baby's. Slechts 236 slaven hadden de tocht overleefd. De werkelijkheid waarin de voorheen vrije mens plotseling terecht kwam, gaat het voorstellingsvermogen te boven - de schok van de gewelddadige overvallen in de dorpen door slavenhandelaren, de enorme angst, het ongeloof over de verloren vrijheid, de zorg en emotie rond de ziektes en de dood van de pasgeborenen en jonge kinderen, de vernederingen, de onmenselijke behandeling, de schrijnende onzekerheid over de bestemming en de toekomst, de onmenselijke behandeling, de misère, het misbruik, het ontbreken van hygiëne en frisse lucht, de ziektes, de honger.

Desondanks konden christenen in tal van Europese landen de slavernij rechtvaardigen. In de Middeleeuwen was slavernij vooral een aangelegenheid en onderdeel van de economie in de mediterrane landen die zich vanaf de 15^e eeuw op Zuid-Amerika oriënteerde. Priesters luidden eerder de noodklok over de slechte behandeling van de inheemse bevolking in Zuid-Amerika. Wetten ter voorkoming daarvan kon de onderdrukking en de vele ziektes (Zie verderop De grote sterfte in de Amerika's) niet voorkomen. Evenmin dat vanaf de 15^e-16^e eeuw de slavenhandel pas echt goed op gang kwam en ook landen uit Noordwest Europa er een stevig aandeel in namen. Het geloof hoefde niet meer in de weg te staan sinds in 1455 Rome in een decreet zich akkoord had verklaard dat niet-christenen tot slaaf konden worden gemaakt.

Vanuit dat startpunt ontstond een perspectief waarin slaven niet alleen heiden en ongelovig waren, maar ook als inferieur werden beschouwd aan het blanke ras, ze hadden een andere huidskleur, waren ongeletterd en (daarom) minder slim. Sommigen beschouwden hen meer gelijk aan dieren. Het waren in ieder geval geen mensen zoals zichzelf.

Ze hadden, vanzelfsprekend, geen rechten, alleen plichten, namelijk het dienen van hun eigenaren. Ze waren eigendom. In Genesis 9 worden de nakomelingen van Cham – en Maarten Luther stelde dat Cham de stamvader was van alle kleurlingen – tot slavernij vervloekt. Het geloof rechtvaardigde en sanctioneerde de handel. Dat was met name voor slavenhandelaren en landeigenaren in de kolonies en later de Zuidelijke staten van de VS een rotsvaste garantie en onmisbaar houvast voor de juistheid van hun handelen. Dat daarmee de ‘vervloekte’ zelf, van generatie op generatie, letterlijk eeuwenlang, een eigen leven werd ontzegd, is door de Verenigde Naties terecht als een misdaad tegen de menselijkheid veroordeeld.

Rond 1850 leefden er ruim drie miljoen slaven op de plantages in het Zuiden, een kwart van hen op plantages met meer dan 50 slaven. Een deel van de vrouwen zorgde voor huishoudelijke taken in het huis van de plantage-eigenaar, een ander deel met de mannen op het land – katoen, rijst, tabak, veelal onder toezicht, soms tot 18-20 uur per dag. De handel in slaven was aan de orde van de dag, wat betekende dat families zomaar konden worden opgebroken, met familiebanden werd geen rekening gehouden. Sommige handelaren maakten winsten met het telkens weer door verhandelen van slaven. Het ‘aanbod’ en de verkooptijden werden in krantenadvertenties geplaatst.

De landarbeiders zwoegden in weer en wind en in de voor de Zuidelijke staten kenmerkende hoge temperaturen. Voor het minste of geringste werd door opzichters de zweep gebruikt. Soms tot bloedens toe waarna er zout in de wonden werd gestrooid. Een slaaf kon een blanke niet aanklagen. Strengere straffen bestonden uit brandmerken, verminking of in het ergste geval de dood. De hele setting op een plantage was gericht op maximale productie, het voorkomen van verzet en daarmee op totale overheersing en onderdrukking. Als er verzet was werd die in de kiem en in ieder geval met geweld en executies als gevolg beëindigd. Het toepassen van geweld was voor de blanken een gebruikelijke manier hun superioriteit ten toon te spreiden en tegelijkertijd de eigen angst en vrees voor het gevaar dat ze zelf liepen, in de hand te houden. Toen in 1830 bij een slavenopstand 60 blanken werden gedood was dat aanleiding de mate van onderdrukking te vergroten.

De slavenhandel en de verkoop, het transport en de tewerkstelling van slaven betekenden de ontwikkeling en groei van een 'industrie' die voor de economieën van de westerse landen en hun kolonies overzee van enorm belang werd. De slaaf werd niet als mens gezien maar als investering, als eigendom, als een verhandelbaar object die tegen relatief geringe kosten zorgde voor grote omzetten, marge, winsten. In de 17e eeuw kocht de *Royal Africa Company* in Afrika een slaaf tegen 3 pond aan goederen en verkocht deze in de Amerika's voor 20 pond. Per overtocht van Afrika naar de Nieuwe Wereld had de handelsorganisatie een marge van 38%. Afhankelijk van de landen werkten de slaven in de productie van tabak, suikerriet, rijst en katoen.

We zagen al dat niet de handel in slaven de grootste winst opleverde maar de productie en opbrengsten in de landbouw door slaven De econoom Armand Zunder heeft in zijn

onderzoek ‘Herstelbetalingen’ bij benadering vastgesteld hoeveel kapitaal in de vorm van exportproducten, waaronder suiker, de kolonie Suriname verliet en Nederland verrijkte. In de periode van 1683 tot 1940 ging het omgerekend om een totaalbedrag van zo’n 125 miljard euro.

Tegen 1760 bedroeg de jaarlijkse export vanuit de West Indische eilanden in de Caraïben zo’n 3 miljoen pond, tegenwoordig 250 miljoen pond. Handelaar Thomas Leyland was burgemeester van Liverpool en maakte in 1798 met een enkele tocht van zijn schip Lottery, beladen met balen katoen, een winst van 12.000 pond (tegenwoordig zo’n miljoen pond). Engeland was de belangrijkste afnemer van katoen uit de voormalige kolonie Amerika. Het Britse rijk schafte de slavernij in 1833 af maar de handel in goederen die werden geproduceerd door slaven in de Verenigde Staten ging gewoon door.

Alleen al tussen 1795 en 1801 nam de handel in katoen toe van 8 tot 40 miljoen pond, tegen 1826 315 miljoen en rond 1860 ging het om de enorme hoeveelheid van 2.24 miljard pond, zo’n 75% van de katoenproductie in de wereld. Tegen 1860 kwam 88% van het katoen dat Engeland importeerde van de Amerikaanse velde, uit slavenarbeid. Het was de afname van de bedrijven met name in Manchester die mede zorgdroeg voor de sterke groei van het aantal slaven van een half miljoen in 1798 naar vier miljoen in 1860 waarvan 87% op de katoenvelden werkte. Dit aantal was het ‘eigendom’ van zo’n 400.000 blanke families waaronder naar huidige maatstaven velen miljonair en zelfs een aantal miljardair werden.

Als de Confederatieve staat onafhankelijk was geweest zou het tot de vier rijkste landen ter wereld hebben behoord. Het waren de slaven die de slavenhouders, de plantage-eigenaren en het land rijk maakten. Het behoeft geen verwondering dat de

prijzen van slaven stegen. Van 5 tot 10 dollar voor een slaaf in de 17^e eeuw was de prijs rond 1850 gestegen naar 1200-1500 dollar. President Lincoln zelf schatte in 1860 dat de totale waarde van alle slaven op dat moment - omgerekend naar huidige bedragen - 2 miljard dollar was. Slavenhouders met 500 of meer slaven waren naar huidige maatstaven miljardair.

Na de overwinning van de koloniën op de Britse overheersers kwam in de zomer van 1787 een delegatie van leiders in Philadelphia bijeen voor een Constitutionele Conventie. Het thema slavernij leverde onenigheid op, tenminste waar het ging om de morele kant van de zaak om een medemens in slavernij te houden. Over de economische noodzaak ervan was iedereen het eens. De 700.000 slaven die in die tijd op de plantages werkten vertegenwoordigden een waarde die vandaag de dag rond de 210 miljoen dollar zou bedragen. Met zoveel slaven zouden de Zuidelijke staten en de Carolina's qua inwonertal het Noorden overvleugelen en in het voordeel zijn bij de zetelverdeling in het Congres. De Noordelijke staten bedongen een compromis dat in de beeldvorming en in de praktijk de waarde van de slaaf als burger gedurende anderhalve eeuw zou bepalen. Elke slaaf zou voor twee vijfde meetellen als persoon plus het besluit dat in 1807 de slavenhandel zou worden afgeschaft. De Noordelijke Staten zouden dat al veel eerder doen. De slaaf was daardoor mede de inzet van de machtsverhouding en voor twee vijfde deel gereduceerd tot een rechteloze pion.

Rond 1820 werd de wig tussen het Noorden en Zuiden groter en merkbaar. Abolitionisten die de slavernij helemaal wilden afschaffen wonnen aan invloed in het Congres. Dit en nadelige belastingtarieven dreven de Zuidelijke Staten in een beweging waarbinnen de roep om afscheiding steeds luider werd.

Afschaffing van de slavernij was geen optie, de vraag naar katoen in de wereld nam toe, de slavernij was onmisbaar.

Met een aanval in december 1861 van het Zuiden op Fort Sumter begon in de VS de burgeroorlog tussen het rijke geïndustrialiseerde en vrije Noorden en het Zuiden dat op landbouw en op slavernij was gefundeerd. Het Zuiden verloor uiteindelijk de oorlog. Toen president Lincoln in Washington de gelijkheid voor iedereen nog maar eens in een wet liet vastleggen en daarmee de slaven hun vrijheid gaf, gingen de zuidelijke staten een andere strijd met het Noorden aan. Met de Jim Crow Wetten van 1880 hielden ze langs allerlei wegen de slavernij en het racisme in stand, tot ver in de 20^e eeuw. Ze wilden geen ‘slaaf’ worden van het Noorden en hun eigen erfenis en tradities niet prijsgeven. Wiki: ‘De Jim Crow-wetten waren de wetten die rassenscheiding oplegden op lokaal en deelstaatsniveau in de Verenigde Staten van Amerika na 1880. Deze wetgeving, vanaf de Reconstructie (Wederopbouw) na de Amerikaanse Burgeroorlog, was er op gericht zwarte Amerikanen gescheiden te houden van de witte burgers in de publieke instellingen en het hun door de federale grondwet gegarandeerde stemrecht te onthouden. Deze wetten kwamen tot stand in de voormalige geconfedereerde staten, die toen gedomineerd werden door de zuidelijke witte Democraten en bleven van kracht tot in 1965.’ Einde Wiki-citaat.

De persoon waarnaar de Jim Crow Wetten werd genoemd, is overigens geen blanke of ook maar een levende persoon maar de naam van een karikatuur van een zwarte slaaf die in die tijd in een soort van cabaretsetting door blanke entertainers werd gespeeld en populair was. Ook al konden zwarte Amerikanen zich beroepen op de federale wetten, op lokaal en staatsniveau werd er alles aan gedaan zwarte burgers hun burgerstatus te ontzeggen, zeg maar, te negeren. De Virginia Vagrancy Act van

1866 is een voorbeeld van een maatregel die er voor moest zorgen dat de samenleving zou blijven zoals die was, compleet met slavernij zonder ook maar het begrip slavernij te noemen. ‘Vagrancy’ betekent dak- of thuisloos. En dat waren er na de Burgeroorlog ontelbaren. Wie werkloos of thuisloos was, kon zonder reden gewoon worden opgepakt en voor drie of vier maanden gedwongen op het land van een katoeneigenaar te werken. Protesteren baatte niet, het woord van een zwarte Amerikaan was voor een diender en overheidsfunctionaris niets waard. Washington deed weliswaar zijn best hiertegen op te treden maar het mocht niets baten.

De sekte van de KuKluxKlan die met brandende kruisen op zwarte medeburgers joeg, hun huizen in brand stak en bij gelegenheid hen executeerde, zijn er een extreem symbool van. Decennialang, tot ver na WOII teisterden de leden van de KKK het platteland van de zuidelijke staten. Hun gezichten gingen schuil achter puntmutsen. Achter de maskers kon iedere blanke in de regio schuilgaan - vrome kerkgangers, wetsdienaren, zorgzame vaders, boeren, winkeliers. Tijdens de eerste helft van de 20^e eeuw nog marcheerden hele pelotons KKK-leden door de straten van Amerikaanse steden, in vol ornaat inclusief witte puntmuts. De KKK ontstond na de Amerikaanse burgeroorlog en gold als een drijvende, intimiderende en gewelddadige kracht tegen gelijkheid en vóór racisme en afscheiding van het Zuiden. De witte puntmutsen zijn uit het straatbeeld verdwenen maar ook de aanhangers zijn onder de radar gaan opereren. De vormen veranderen, het gedachtengoed is blijven bestaan.

Slavernij was eeuwenlang een algemeen geaccepteerd economisch model. Dit verklaart één kant waardoor slavernij in stand gehouden kon worden. Van de andere kant was er de tot slaaf gemaakte mens die, vanaf het moment dat hij of zij in de boeien werd geslagen en van de vrijheid werd beroofd, geen

kant op kon. In gevangenschap zorgde deze mens voor productie, voor gemak ten dienste van de eigenaar, ja, zelfs voor gezelschap in de nacht en eventueel voor nakomelingen. Maar wat deze gevangene ook geacht werd te doen, hij of zij was niet vrij. Wie ook maar iets van een eigen wil ten toon spreidde werd aangepakt, hardhandig. Ja, er waren opstanden, er was verzet, er waren partijen die anti-slavernij waren, die mensen in slavernij hielpen ontsnappen. Maar het is deze enorme kracht van een groot aantal factoren – de onderdrukking, het willekeurig gebruik van geweld, de vernederingen, de uitzichtloosheid van en het gebrek aan hoop op een betere toekomst plus het doodgewoon niet bekend zijn met een ander leven en dat van generatie op generatie - die op de slaaf en slavine eeuwenlang een verlamme en verstarrende werking had.

De Quakers zetten zich vanaf eind 17^e eeuw actief in voor een einde van de slavernij. Al tijdens de Amerikaanse revolutie van 1775-1783 ontstond er een splitsing tussen de ‘vrije’ Noordelijke Staten en de Zuidelijke Staten. Rond 1800 was de verhouding in aantal staten respectievelijk 8 tegen 9 en rond 1860 19 tegen 15. Abolitionistische bewegingen breidden zich in de 18^e eeuw uit en begin 19^e eeuw werd in diverse landen de handel in slaven verboden, in de VS vanaf 1808. Maar de handel in de Zuidelijke staten floreerde tot in de Burgeroorlog. En het systeem van slavernij en segregatie bleef ook daarna als een dreigende wolk boven het leven van miljoenen zwarte Amerikanen hangen. Geweld werd daarbij niet geschuwd. Tussen 1882 en 1960 werden volgens de *National Association for the Advancement of Colored People* (NAACP) zeker 4-4500 zwarte Amerikanen gelynched, zonder vorm van proces gedood, meestal door ophanging. In de eeuwen voor 1960 werden vele duizenden zwarte Amerikanen zonder vorm van

proces gedood, in veel gevallen door lynchen, het ophangen. Voor een zwarte man was het kijken naar een blanke vrouw al genoeg om opgepakt, beschuldigd en veroordeeld te worden.

Ida Wells was een Afro-Amerikaanse activiste (1862-1931) en mede-oprichtster van de NAACP, een van de oudste burgerrechtenbewegingen in de Verenigde Staten en een drijvende kracht in de bredere Afro-Amerikaanse burgerrechtenbeweging. Ze organiseerde protesten en schreef artikelen. Op 1 juni 1909 sprak Ida Wells op de National Negro Conference, een voorloper van de NNAACP. Ze deed drie belangrijke uitspraken over de criminele praktijk van lynchen. Ten eerste was lynchen door kleur geleide moord. Ten tweede waren misdaden tegen vrouwen het excuus, niet de oorzaak. En ten derde betrof het een nationale misdaad die om een nationale oplossing vroeg. Met haar werk zorgde ze ervoor dat de NAACP de lynchings in kaart bracht.

De verslagen en foto's van de lynchings beschrijven een afschrikwekkend en onmenselijk kapittel van wat we menselijke beschaving noemen. In mei 1918 was een vertegenwoordiger van de NAACP in Brooks- Lowndes County, Georgia om lynchings te onderzoeken. Een van hen betrof die van Mary Turner. Ze was misbruikt door de plantage-eigenaar Hampton Smith die werd doodgeschoten. Hayes Turner, de echtgenoot werd door een stel burgers achtervolgd, gepakt en gedood. Mary ontkende dat haar man iets met de dood van Smith te maken had en dreigde de groep aan te klagen. Kort daarna pakte een groep van honderden blanken haar op, brachten haar naar Folsom Bridge, bond haar enkels vast en hing haar aan de enkels aan een boom. Vervolgens overgoten ze haar met benzine en staken haar in brand. Ze leefde nog toen een van de daders haar buik opensneed en het ongeborn kind

eruit viel. Vervolgens leegden de daders hun vuurwapens met honderden kogels op het lichaam van Mary.

Drie jaar later was Tulsa, een stad in Oklahoma met een welvarende zwarte bevolkingsgroep, het toneel van een soortgelijke moordpartij maar dan op een veel grotere schaal. Een zwarte man werd ervan beschuldigd een 17-jarig blank meisje te hebben lastiggevallen en gearresteerd. De zwarte bevolking kwam naar het gerechtsgebouw om verhaal halen wat uitmondde in schietpartij waarbij tien blanke en twee zwarte burgers werden gedood. In korte tijd sloeg de vlam in de pan en werd de welvarende zwarte wijk Tulsa aangevallen door een groep blanke mannen. Honderden zwarte bewoners werden vermoord en woningen en bedrijven in brand gestoken. Ruim 10.000 zwarte burgers werden dakloos, velen verlieten de stad en de staat. Decennialang zweeg de stad over het oproer en de moorden. Pas sinds het begin van dit millennium vindt er onderzoek plaats, zijn er openlijke gesprekken tussen de zwarte en blanke bevolking en komen er compensaties en gedenktekens voor de slachtoffers. En Tulsa was niet de enige stad waar de zwarte gemeenschap het moest ontgelden. Door heel Amerika zien we haarden van geweld en moord, gebeurtenissen die zelden of nooit werden onderzocht en zelden of nooit werden de daders opgepakt en veroordeeld.

Racisme is nooit weg geweest. The Guardian columnist Nesrine Malik schreef op 7 juni 2020 een artikel met de veelzeggende titel: *Racism in America is not the exception – it is the norm*. De aanleiding voor het artikel was de moord op George Floyd door een politieman op 25 mei 2020 in Minneapolis. Terwijl hij geboeid op de weg, tegen een stoeprand aan lag, zette een agent zijn knie op de nek van George Floyd en drukte bijna negen minuten lang met het volle gewicht op het lichaam. Floyd perste er nog ‘Sir, I can’t breath’ uit, raakte bewusteloos en overleed.

Een moderne lynchpartij. Het was de zoveelste dood van een zwarte Amerikaan door de politie.

De VS ontvlamde op ongekende wijze. In tientallen steden wordt sindsdien gedemonstreerd. De protesten vinden in de hele wereld navolging, nu al bijna een maand tot aan het moment van dit schrijven (23 juni, BC). De wereldwijde coronapandemie heeft een wereldwijde wond als gevolg van een andere, eeuwenoude pandemie zichtbaar en voelbaar gemaakt. Want overal is sprake geweest, en nog, van slavernij, mensenhandel. Het is een historisch en onbetwistbaar gegeven en de bewijzen in het straatbeeld en in de mentaliteit zijn nog altijd volop zichtbaar en merkbaar – namen op pleinen en in straten, standbeelden, boeken en exposities van personen van naam met opvattingen en daden die nu openlijk als racistisch worden gekenmerkt.

In de VS maakte de bekende burgerrechtenactivist Dominee Al Sharpton de veelzeggende vergelijking dat de zwarte bevolking eeuwenlang de knie van een hardnekkig racistisch systeem in de nek heeft gehad. Tijdens de rouwdienst van George Floyd in Houston op 9 juni 2020 zei hij, zich rechtstreeks tot president Donald Trump, een autocraat en racist, wendend: ‘Je maakt je druk om hoe je de protesten kunt stoppen in plaats van hoe de brutaliteit te stoppen. Je overlegt met je kabinet hoe het de stemmen op je beïnvloedt in plaats van wat het doet met ons leven. Het is de verdorvenheid op hoge posities.’ Kijk [hier](#) de MSNBC-video.

Het alledaagse leven van een zwarte Amerikaan was er een van fysiek en mentaal geweld en dat is het voor zwarte Amerikanen nog altijd. Evenals voor andere Amerikanen van kleur en etnische afkomst– Mexicanen, Cubanen, Puerto Ricanen, Chinezen, Japanners en Joodse Amerikanen. Het alledaagse

leven herinnert aan segregatie en uitsluiting, door een blik, een woord, een stomp, een bedreiging, geweld en ontslag, uitsluiting of een verbod zonder een specifieke reden. En door de alomtegenwoordige symbolen in de vorm van een standbeeld, vlag, plaquette enz.

In de VS ervaren zwarte Amerikanen elke dag nog de gevolgen van de geest van de slavernij omdat die is ingebed in alle onderdelen van de samenleving. NASCAR organiseert autoraces en is enorm populair bij rechts en conservatief Amerika. En tot nu toe waren vlaggen van de Geconfedereerden een vast onderdeel van de raceshows. De enige zwarte autoracer, Bubba Wallace, slaagde er medio juni jl. in NASCAR ervan te overtuigen daarmee te stoppen, op grond van het feit dat de vlaggen racistische uitingsvormen waren.

In het openbare leven zijn de symbolen van de onderdrukking uit de tijd van de Amerikaanse burgeroorlog tot nu toe nog altijd aanwezig. De wetten hebben niet kunnen verhinderen dat de geest van racisme zich op tal van manieren zowel openlijk als onderhuids en op slinkse wijze heeft kunnen manifesteren. Dat de Zuidelijke staten ondanks de Constitutie, ondanks tal van wetten, ondanks diverse Amendementen met succes konden rebelleren tegen alles wat hen in het houden van slaven wilde belemmeren, heeft tot op de dag van vandaag die rebellerende geest levend gehouden. Plus een omvangrijke daaraan verbonden cultuur. Het is om die reden dat in gezinnen, families, dorpen, kerkgemeenschappen en bedrijven die geest van racisme, uitsluiting en ongelijkheid generatie op generatie kon en kan worden overgeleverd.

Volgens het Southern Poverty Law Center werden tussen 2015 en 2017 zo'n 60 symbolen van de Confederatie, de niet wettelijke erkende eenheid van zeven slaven-houdende staten in

het Zuiden van de VS van 1861-1865, verwijderd, denk daarbij aan standbeelden, plaquettes en vlaggen. Maar er staan, hangen en wapperen nog voldoende andere symbolen. Van de ruim 1500 publieke symbolen die in de Zuidelijke staten herinneren aan de Confederatie bestaat bijna de helft uit standbeelden en monumenten waarvan 300 standbeelden alleen al in Georgia, Virginia en Noord-Carolina. Tal van militaire kazernes dragen de naam van een ‘held’ van de Confederatie, wat voor velen een opstand en verraad richting, tegenover, naar de Verenigde Staten van Amerika was!

Nog niet zo lang geleden hing de vlag van de Confederatie openlijk voor de gouverneurhuizen in zuidelijke staten en werd, zoals gezegd, tijdens NASACR-events met deze vlaggen. Pas in 2015 verwijderde de universiteit van Mississippi de Confederatievlag. Maar nog altijd worden in diverse staten, zoals Mississippi tijdens sportwedstrijden vlaggen getoond met daarin verwerkt de vlag van de Confederatie. Een sticker van de Confederatievlag kun je zomaar op de achterbumper van een truck tegenkomen. In New York! En nog altijd dragen tien grote militaire opleidingscentra de namen van generaals uit de Confederatie, in feite slavenhouders en opstandelingen die een (verloren) oorlog leidden tegen de Verenigde Staten die aan honderdduizenden Amerikanen het leven kostte.

Er zijn miljoenen Amerikanen die er nationalistische, racistische en/of Nazisympathieën op na houden. Met wetten alleen is niet te verbieden wat in eeuwen is gecultiveerd in opvoeding, scholing en publieke feestdagen en wat na de ‘verloren’ Burgeroorlog een krachtig eigen leven is gaan leiden – namelijk het gedachtengoed dat door miljoenen wordt gekoesterd: recht te hebben op een onafhankelijke Zuidelijke staat inclusief de slavernij. De gedwongen opgave van die droom heeft de haat richting, tegenover, naar de, in veler

opvatting, onterecht bevrijdde zwarte Amerikanen, alleen maar aangewakkerd. Evenals het voornemen op welke wijze ook hun hun rechten te ontzeggen versterkt.

Tot begin jaren '60 van de vorige eeuw, nog geen 60 jaar geleden (!) bleef dit systeem van segregatie en racisme openlijk bestaan. De Afro-Amerikaan ontmoette overal grote hindernissen om iets van het eigen leven te maken, om zelf beslissingen te kunnen nemen en werd overal gescheiden van de blanken – op school, in de bus, op het werk, in cafés. En als de segregatie niet hielp, werden zwarte Amerikanen gewoon botweg geweigerd van opleidingen, bij het solliciteren of bij het verkrijgen van een woning. Heden ten dage kunnen veel zwarte vrouwen getuigen van hun werk bij rijke blanken, als oppas, huishoudster, kokkin of alles tegelijk en waar ze alleen van aparte toiletten gebruik mochten maken.

De veelgeprezen film *Hidden Figures* uit 2016 geeft een inkijk. Hoofdpersonen zijn enkele zwarte vrouwen die als levende computers de complexe wiskundige berekeningen voor hun rekening namen die nodig waren voor het welslagen van de eerste Apollovluchten, onder meer de eerste naar de maan. De segregatie in Florida was in die tijd, de jaren '50 en '60, ook bij de NASA een feit. Katherine Johnson was een van de vrouwen die op diverse terreinen baanbrekend werk verrichtte. Ze overleed in februari 2020 op 98-jarige leeftijd. In 2015 ontving ze uit handen van president Obama de Medal of Freedom, de hoogste eer voor burgers, een late blijk van waardering voor een vrouw die in haar begintijd bij NASA niet naar een toilet voor blanken mocht!

De presidenten Eisenhower, Kennedy en Johnson zorgden voor diverse nieuwe wetten zoals de 1954 *Brown School Desegregation Decision*, *the Civil Rights Act* van 1964 en *the*

1965 Voting Rights Act, die zuidelijke staten moest dwingen afstand te nemen van segregatie en blanke privileges. Het verzet was enorm en af en toe moesten federale troepen er aan te pas komen om schooldirecteuren te dwingen hun scholen voor zwarte Amerikanen open te stellen. Het 13^e, 14^e en 15^e Amendement van de Constitutie moest de zwarte Amerikanen de vereiste rechtmatige bescherming en rechten geven. Maar de Constitutie en wetten hebben de geest van racisme, ongelijkheid en segregatie nooit kunnen wegnemen. Sommige van de huidige conservatieve gouverneurs, zoals in Georgia, zijn openlijk racistisch en doen er alles aan de zwarte medeburgers te hinderen in wat hen volgens de wet en, niet in de laatste plaats, hun geboorterecht toekomt, zoals het recht om te stemmen. Tal van blokkades worden opgeworpen om het de zwarte kiezer moeilijk, zo niet onmogelijk te maken om te stemmen. Het heet om godde redenen ‘*voters suppression*’. Welkom in de VS, anno 2020.

Het presidentschap van de eerste zwarte Amerikaan, Barack Obama, van 2008-2016 bracht hoop maar veel vorderingen werden er niet gemaakt, mede vanwege de meerderheid in het Congres door de Republikeinen die Obama en daarmee het land elke gunst en verandering weigerde. De omvang van de racistische beledigingen die de samenleving en het publieke debat via media en sociale media tijdens Obama’s presidentschap teisterde was enorm. Zelfs gekozen volksvertegenwoordigers van conservatieve huizen deinsden er niet voor terug zich in racistische taal uit te laten. En onder president Trump, een verklaarde aanhanger van White Supremacy, is het openlijk racisme zelfs verder toegenomen, ook naar Joodse medeburgers en andere etnische minderheden zoals de burgers van Mexicaanse afkomst. Trump buit al jaren de angst van en het racistische sentiment bij blanken voor

gekleurde burgers uit en vergroot die nog. Hij demoniseert etnische minderheden met valse beschuldigingen, wil een muur aan de grens met Mexico om migranten tegen te houden en onthoudt hun hun rechten en kans op een permanent verblijf. Trump, de Republikeinse partij en een flink deel van de blanke bevolking - lees zeker 30% - houdt op deze manier de rassencode, het systeem van stelselmatige discriminatie en uitsluiting in stand.

Lynchen is verboden maar de duizenden zwarte mensen die door de jaren heen door de politie zijn gedood vertellen een ander verhaal. De politie heeft vergaande bevoegdheden om mensen aan te houden en het overkomt zwarte burgers relatief veel vaker dan blanken. Webcamera's en mobiele camera's leggen keer op keer vast hoe de politie bovenmatig veel geweld gebruikt en soms mensen doodschiet, of ze nu gewapend zijn of niet. Voor een zwarte Amerikaan is het leven grosso modo onevenredig zwaarder, ongezonder, gevaarlijker, minder uitzichtrijk en armer dan voor blanken of mensen van Aziatische afkomst. Een overzicht.

- De Americanindependent.com schrijft dat de FBI heeft geconcludeerd dat onder Trump 'haatcriminaliteit' enorm is toegenomen (lees [hier](#)). Gewelddadige rechts-extremistische groepen voelen zich aangemoedigd en gesterkt door de racistisch getinte retoriek van Donald Trump en de Republikeinen. Tussen 2015 en 2016 nam de haatcriminaliteit met 6% toe. Maar van 2016-2017 was dat al 17 %, van 6.093 naar 8.437 meldingen. De helft van alle haatcriminaliteit heeft een racistisch karakter. Elke Amerikaanse staat kent racistisch getinte haatgroepen, zoals Aryan Nations en, ook, de Ku Klux Klan. White Supremacy is een van de meest

vooraanstaande en meest verbreide groepen. Ze zijn wars van burgerrechten

- Zwarte mannen hebben met een factor 7 een veel grotere kans te worden gedood door de politie dan blanken. Een op elke 1000 zwarte Amerikaanse mannen komt door geweld om het leven. De Washington Post schreef in 2015 dat elke negen dagen een zwarte man wordt gedood door de politie. Voor zwarte vrouwen die met de politie in aanraking komen is het lot niet minder heftig en gevaarlijk. Het *African American Policy Forum* stelt dat zwarte vrouwen zeer frequent worden gedood, aangerand en verkracht en geslagen door de politie.
- Zwarte Amerikaanse verdienen van oudsher, en derhalve stelselmatig minder dan blanken en burgers van Aziatische afkomst in dezelfde posities. In 2015 was het GDP voor blanken \$ 13.260, voor zwarte Amerikanen was dat \$ 11.908.
- Zwarte atleten excelleren in tal van sporten en hebben ontegenzeggelijk invloed. Ze worden geëerd maar ook zij hebben te maken met een racistisch systeem. De zwarte Amerikaanse topsporters Jesse Owens en Mohammed Ali wonnen voor de VS op spectaculaire wijze goud op de Olympische Spelen in een tijd waarin racisme openlijk was. Owens won goud in 1936 in Berlijn waarmee hij de racist Adolf Hitler en Nazi-Duitsland voor schut zette. Mohammed Ali (voorheen Cassius Clay) won goud in 1964, te midden van een felle burgerrechtenstrijd in de VS. In een interview in 1971 met de BBC vertelde Mohammed Ali over het racisme. Hoe hij als winnaar voor de VS in zijn eigen stad uit een restaurant werd gezet. En hoe hij zich als kind afvroeg waarom Jezus, engelen en ook Tarzan blank

waren. Alles wat goed is, is wit. Alles wat slecht is, is zwart. ‘Als ik jou afpers heet dat blackmailing, niet *whitemailing*’, zei hij tegen interviewer Michael Parkinson.

In het Amerikaanse football maken de zwarte Amerikanen weliswaar 70% van de spelers uit maar slechts 10% van de coaches. Toen in 2017 de footballer Colin Kaepernick in plaats van te blijven staan met een knie neerzeeg bij het Amerikaanse volkslied - uit protest tegen racisme - kreeg hij het halve land en tal van denigrerende tweets van Trump over zich heen. Onder die druk verloor de speler zijn positie en baan. De National Football League NFL bezweek onder de druk van de blanke eigenaren en de Republikeinen. Nu, drie jaar later komt er een excuus van de NFL en beginnen ook blanke spelers de kant van Kaepernick te kiezen, zeer tegen de zin van Trump in die zegt de kniehouding een belediging van de vlag te vinden. Voor zijn rechtse blanke achterban kan en mag hij geen begrip opbrengen voor Kaepernick, laat staan erkennen dat knielen tijdens het volkslied niets met gebrek aan eerbied voor de vlag te maken heeft.

- Kleurlingen maken een derde van de bevolking uit, circa 110 miljoen burgers, maar ze maken 65% van de gevangenen in de VS uit. Een op elke drie zwarte mannen belandt vroeg of laat in de gevangenis. Het Southern Poverty Law Center verklaart dat het politie- en juridisch systeem in de VS werkt stigmatiserend en vanuit vooroordelen. Zwarte jongeren die de school niet afmaken hebben meer kans om in de gevangenis te belanden dan een baan te krijgen.
- Zwarte Amerikanen werden een eeuw lang door taaltesten en allerlei andere belemmeringen

ontmoedigd om te gaan stemmen. Maar anno 2020 is voter suppression van minderheden als een vorm van racisme nog aan de orde van de dag.

Het is een fatale klem die de witte Amerikaan hanteert om de gekleurde burgers in het gareel en onder de duim te houden. Het systeem benadeelt zwart Amerika en zwart Amerika heeft in generaties van onderdrukking en racisme geleerd om zich, ondanks protesten en nieuwe wetten, te conformeren. Veel Afro Amerikaanse ouders voeden hun kinderen op met regels voor gedrag en houding in de publieke sfeer, scholen, parken, in het verkeer, bij de confrontatie met de politie enzovoort. Dit om hen te laten overleven in een racistische samenleving. De gruwelijke en voor blanken niet invoelbare waarheid is dat zwarte Amerikanen zich niet zo vrij kunnen bewegen als hun blanke leeftijdgenoten. Ja, meer zwarte Amerikanen studeren tegenwoordig, ze bezetten publieke posten bij de politie, op scholen, bij gemeentes en staatsoverheden en in bedrijven. En toch, in de samenleving heerst de onvervalste notie van een geest die honderden jaren geleden bezitnam van de Amerikanen en honderden jaren grote delen van het land beheersten, zelfs als het gaat om de 'Founding Fathers', grondleggers van het onafhankelijke Republiek de Verenigde Staten van Amerika van wie een aantal, zoals George Washington zelf, slaveneigenaren en verklaarde racisten waren.

De VS vormen gewoon een gevaarlijk land, tenminste voor een derde van de burgers. Maar hoe werkt racisme? Wat ligt er ten grondslag aan de openlijke en onderhuidse maar in ieder geval systematische uitsluiting van en de ontzegging van burgerrechten aan en het aldus dehumaniseren van de medemens met een donkere huidskleur? Wat dreef en drijft de blanken? Er is sinds de Amerikaanse burgeroorlog veelvuldig gezocht naar bewijzen voor racisme maar weinig tot niets

gedaan aan de oorzaken. De wortel is niet aangepakt. De wortel - het gif dat in het bloed van veel blanke Amerikanen zit en dat van generatie op generatie is doorgegeven en hen inprent dat zij de rechthebbende eigenaren van het land zijn en niet de zwarte Amerikaan, en evenmin de oorspronkelijke bewoner van het land, de Indiaan die al snel van huis en haard werd verdreven en in reservaten moest zien te overleven en tegenwoordig een marginaal en zwaar noodlijdend bestaan lijdt met werkloosheid, verslavingsproblematiek, gebrekkige huisvesting en scholing en weinig toekomstperspectieven.

De blanke regeert de economie en de politiek en daarmee de maatschappij wat in alle culturele uitingen tot ver in de 20^e eeuw werd weerspiegeld in films die het racistisch karakter en de vrijheid van het (blanke) individu openlijk manifesteerden. De vrijheid en het recht een wapen te mogen bezitten, zijn hier onlosmakelijk mee verbonden. Amerikaanse schrijvers hebben romans geschreven over het ethos van het westen – de onrust van de eenling, altijd op zoek naar een bestaansreden, weinig in staat tot hechting en het vormen van een gezin. Lees: de cowboy als held. De dreigingen van buiten worden gepersonifieerd door mensen met een ‘andere’ huidskleur, zoals in het westen decennialang de individuele onrust en angst hun weg vonden op in het collectief ontstane projecties, bijvoorbeeld tegenover de Russen (het rode gevaar) en in mindere mate de Chinezen (het gele gevaar). In Amerika wordt die projectie nog eens versterkt door de orthodoxe christelijke kerken, die niet zelden nagenoeg aan sektes gelijk staan.

Er zijn slechts enkele gebieden waarin de zwarte Amerikaan kon en ging excelleren – sport en muziek. Vanaf het begin van de vorige eeuw in de muziek en in de sport drukte Afro Amerikanen, mannen en vrouwen een zeer groot stempel. De jazzmuziek komt voort uit de blues, de zang van de zwarte slaaf.

En in de sport excelleren zwarte Amerikanen in de atletiek, basketbal en football. Wat als na de Burgeroorlog zwarte Amerikanen werkelijk hun vrijheid, hun geboorterecht hadden verworven en hun leven, hun vermogens, talenten en dromen hadden kunnen realiseren? En wat als ze in het continent van oorsprong, Afrika, niet eens van hun vrijheid beroofd waren geweest? Hoezeer zou dat de samenleving en beschaving hebben verrijkt door de enorme talenten en vermogens van de vergeten en onderdrukte bevolkingsgroepen.

Maar het mocht niet zo zijn. Generatie op generatie zwarte Amerikanen heeft gezworen dat hun kinderen de vernedering en rechteloosheid die zij moesten ondergaan, niet zouden hoeven meemaken. Vergeefs. Dat het armere en van de katoen afhankelijke Zuiden zich tegen het rijkere geïndustrialiseerde Noorden wilde afscheiden en aldus de Amerikaanse Burgeroorlog in gang zette, is niet zomaar een onbezonnen daad. Het kwam voort uit een diepgevoeld verlangen, nee, een keiharde eis, een levensnoodzaak tot zelfbeschikking en het vaste voornemen de slavernij in stand te houden. De Burgeroorlog, die 700.000 Amerikanen het leven kostte, draaide dan ook in feite niet om het Zuiden of om het Noorden maar om de zwarte Amerikaan. President Lincoln gaf het Zuiden een kans bij te draaien maar de Confederatie weigerde, werd verslagen maar verzette zich tegen de legers die Washington stuurde en saboteerde alle wetten die hen werden opgelegd en die de rechten van de zwarte Amerikanen moesten verzekeren.

Na de verloren oorlog werd het Zuiden deel van de VS maar tegelijkertijd bleef alles zoals het was en stond voor de zwarte mens alles, maar dan ook alles – van geboorte tot dood en van 's ochtends tot 's avonds laat – onverminderd in het teken van onderdrukking door de blanke die de zwarte mens

onverminderd als slaaf beschouwde en niet als gelijkwaardige burger. De blanke bleef beschikken over leven en dood. En het is van belang de impact daarvan op de identiteit van het Zuiden niet te onderschatten!

De blanke in die tijd leefde ook na de Burgeroorlog in een door de ‘eigen’ staatsinstituties, wetten en regels gesanctioneerde wereld waarin slaven houden nog altijd even gewoon was als het zadelen van je paard. Wie in dat volledig van racisme doordrenkt systeem opgroeide, geschoold werd, inkomsten verwierf en over het leven van anderen kon beschikken begreep de ophef over die leefstijl niet. Alles in de verhouding blank en zwart werd gesanctioneerd, het was je identiteit. Het gebruik van geweld diende om de zwarte te herinneren aan diens plaats – niet voor de wet maar voor de plaats waar hij of zij zich in het zuiden bevond. Het was nodig om de handel en verdiensten van de blanken veilig te stellen. Een valse premisse. Want het bleef slavernij en tegen de menselijke waardigheid en wetten in. Ook wanneer je je slaven ‘netjes’ behandelde, het waren en bleven slaven, lijfeigenen, zonder eigen bevoegdheden, eigen tijd, eigen plannen, eigen mogelijkheden en kansen. Zonder eigen leven. Als je als blanke van generatie op generatie daar je leven op hebt gebaseerd geef je dat niet zomaar prijs.

In die context ontbreekt de sociale basis om de ander als medemens te beschouwen. Die basis moet ook ontbreken omdat de zwarte mens nooit de gelijke kan zijn van een blanke. Onmogelijk. Daarop is het hele White Supremacy gedachtengoed gebaseerd. Je bent uitverkoren om te heersen over anderen die nooit aan jou gelijk zullen zijn. Dat is de identiteit die is gecultiveerd en die wordt gekoesterd en voortgezet. De gedachte aan een andere identiteit is ondenkbaar en elke vorm van zelfreflectie ontbreekt dus. Dus als de federale regering daar anders over denkt, is dat de vijand die moet

worden bestreden. En dat betekende uiteindelijk oorlog. De federale regering kwam aan het ‘bezit’ van de landeigenaren, aan de economie en het gedachtengoed van het zuiden, een levensstijl die was gesanctioneerd door een systeem, politie en rechters en een religie. Dat was het waard om voor te vechten. En te sterven.

Deze ontkenning om de zwarte mens of mens met kleur als volwaardig mens en burger te zien en de expressie daarvan in al het denken en handelen heeft de hele westerse samenleving beïnvloed, ja doordrenkt en houdt racisme in stand, zichtbaar en onzichtbaar. Systemisch, geïnstitutionaliseerd racisme is een gegeven. En nu er een Republikeinse nationalistische regering in Washington zetelt, wordt racisme glashard ontkend, van systemisch racisme is geen sprake. Die ontkenning is een voortzetting van de ontkenning die sinds de Burgeroorlog opgeld doet, het is in feite het hart van racisme. Het is een ontkenning van de systematische uitsluiting van mogelijkheden, van de vooroordelen bij politie en justitie – kortom van de eigen ervaringen van alle zwarte Amerikanen met het leven in de Verenigde Staten waarin iedereen gelijk heet te zijn, maar in werkelijkheid de ene groep gewoon meer gelijk is dan de andere.